לחלק יצאת. מדקרי לה אב מלאכה[א] ועוד אומר ריב"א [ב]דלמ"ד נלאו ילאתה [ג]לא היה אסור ביו"ט כיון דאין שם מלאכה עליה[ג]: **לא** אמרינן מתוך. דאי אמרינן מתוך שרי אע"ג דבעינן לורך היום קצת [ד]הכא מה שמבער הוי לורך[ה]: **אבל** אתה רואה של אחרים ושל גבוה. הקשה הרב ר' יעקב דאורלינ"ש דהכא לא מצריך תרי קרבי למעוטי נכרי וגבוה דמחד לך ממעטינן תרוייהו אע"ג דתלתא לך כתיבי ובפ' כל שעה (לקמן כב.) משמע דצריכי כולהו ובמנחות בפרק רבי ישמעאל (דף סז. וסס) קאמר תרי עריסותיכם כתיבי חד למעוטי נכרי וחד למעוטי הקדש ומיהו בספרים מדויקים גרס חד כדי עריסותיכם פירוש כשיעור עיסת מדבר וחד לעיסת הקדש[ו] וכן גרסה דברא"שית הגז (חולין קלה:) דרשינן מעריסותיכם כדי עיסתכם:

משום דכתיב לך לך תרי זימני. פ"ה כיון דמייתר לך שדייה אלא ימצא וקשה לרשב"א דמיתורא דלך גופיה אפילו בלא [לא] ימצא מצינו למעוטי נכרי שכיבשתו[ז] ואור"י דאי לאו מלא ימצא מלך לא ממעטינן נכרי שכיבשתו דהוה נמי לך משיבא[ח] וה"א דאתי לדרשה אחרינא אבל השתא דשדינא אלא ימצא ממשמעותיה ממעטינן נכרי שכיבשתו דלא ימצא לך משמע אפילו במלוי בעינא לך אבל עוד קשה לו כיון דשדינא אלא ימצא אמאי אילטריך ליה לעיל למדרש מה שאור האמור בגבולים וכו' אף שאור האמור בבתים שלך אי אתה רואה וכו' ותירץ ר"י דאי לאו דרשה דשאור שאור הוה מוקי לה למעוטי של אחרים ושל גבוה בבתים כמו בגבולים ולא למעוטי נכרי שכיבשתו ודוחק[ט] הקשה רבינו תם דבשום דוכתא לא מצריכנא תרי קרבי לכיבשתו ושלא כיבשתו ברא"שית הגז (חולין קלה:) גבי ביתך דגנך שדך וטובא דמייתי התם בכולהו לא מצריך אלא חד קרא לכיבשתו ולשלא כיבשתו ותי' רשב"א דכיון דגלי לן הכא נכרי שכיבשתו לא משיב שלך בשום דוכתא תו לא צריך תרי קרבי וממעטינן תרוייהו מחד קרא[י] וכן יש לתרץ מה שהקשה ה"ר יעקב דאורלינ"ש מעריסותיכם: התם

שמע מינה מדרבי עקיבא תלת שמע מינה [ו]אין ביעור חמץ אלא שריפה ושמע מינה [ז]הבערה לחלק יצאת ושמע מינה לא אמרינן הואיל והותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך: ת"ר [1]שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם מה ת"ל והלא כבר נאמר [2]לא יראה לך שאור [ולא יראה לך [ג]חמץ] בכל גבולך לפי שנא' לא יראה לך שאור [ד]שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה [א]יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרי ת"ל לא ימצא אין לי אלא בנכרי שלא כיבשתו ואין שרוי עמך בחצר נכרי שכיבשתו ושרוי עמך בחצר מנין ת"ל לא ימצא בבתיכם אין לי אלא שבבתיכם בבורות בשיחין ובמערות מנין ת"ל בכל גבולך ועדיין אני אומר בבתים עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל יטמין ובל יקבל פקדונות מן הנכרי בגבולין שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה בגבולין שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה אף שאור האמור בבתים שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה: אמר מר אין לי אלא בנכרי שלא כיבשתו ואין שרוי עמך בחצר נכרי שכיבשתו ושרוי עמך בחצר מנין ת"ל לא ימצא כלפי [ה]לייא אמר אביי איפוך רבא אמר לעולם לא תיפוך וארישא קאי שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה אין לי אלא בנכרי שלא כיבשתו ואין שרוי עמך בחצר [ב]נכרי שכיבשתו ושרוי עמך בחצר מנין ת"ל לא ימצא והאי תנא מיהדר אהיתירא ונסיב לה קרא לאיסורא [ו]משום שנאמר לך לך תרי זימני: אמר מר יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הנכרים תלמוד לומר לא ימצא הא אמרת רישא שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה לא קשיא [ז]הא דקביל עליה אחריות הא דלא קביל עליה אחריות כי הא דאמר להו רבא לבני מחוזא [ח]בעירו חמירא דבני חילא מבתייכו כיון דאילו [ט]מיגנב ואילו מיתביד ברשותייכו קאי ובעיתו לשלומי כדילכון דמי ואסור הניחא למאן דאמר [י]דבר הגורם לממון כממון דמי אלא למאן דאמר לאו כממון דמי מאי איכא למימר שאני הכא דאמר לא ימצא איכא דאמרי הניחא למאן דאמר דבר הגורם לממון לאו כממון דמי היינו

ש"מ. מדלא נפקא ליה דהאי יום הראשון ערב יום טוב הוא אלא משום דאסור להבעיר ביום טוב שמע מינה סבירא ליה כר' יהודה דאמר לקמן בפרק כל שעה [כא. וכז:] אין ביעור חמץ אלא שריפה וילף לה מעותר דאי הבערתא בכל דבר סבירא ליה לוקמיה ביו"ט ובערנו בדבר אחר יאכילנו לכלבים או ישליכנו ליס: **וש"מ.** מדקאמר שהוא אב מלאכה סבירא ליה כר' נתן דאמר הבערה לחלק יצאתה דתניא (שבת דף ע.) הבערה נלאו יצאת שהיתה בכלל לא תעשה כל מלאכה[ה] חוץ והוציאה מכללו ופרט בה לאו לעצמה לומר לך שאינה במיתת בית דין כשאר מלאכות אלא בלאו זה לבדו רבי נתן אומר לחלק יצאתה שלא תאמר העושה ארבעה או חמשה אבות מלאכות בשוגג בשבת אינו חייב אלא אחת דהא חד לאו איכא בכולהו וחד כרת לפיכך פרט בה בפני עצמה להקיש אליה מה היא מיוחדת שהיא אב מלאכה וחייבין עליה לעצמה כו' אלמא לר' יוסי לאו אב מלאכה היא: **והלא כבר נאמר ולא יראה לך שאור בכל גבולך.** הרי בתים במשמע: **לפי שנאמר ולא יראה לך.** דמדכתב לך משמע מינה שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה בגבולין[ט] של אחרים כגון נכרי ושל גבוה אם הקדישם לבדק הבית: **יכול.** נלמוד ממקרא זה שיטמין את שלו ביד[י] שלא יראנו ודיו דהא לא יראה כתיב: **ויקבל פקדונות מן הנכרי.** דהא כתיב לך: **ת"ל לא ימצא.** אסר לך הטמנה שאף היא בכלל מציאה ואסר לך של אחרים דהכא לא כתיב לך: **אין לי.** מלא ימצא דאסור אלא נכרי שלא כבשתו תחת ידיך ואינו שרוי עמך בחצר ולקמיה פריך מיפכא מסתברא: **נכרי שכיבשתו.** תחת ידך דהוי ממונו כממונך או שלא כיבשתו אבל שרוי בחצרך מנין תלמוד לומר לא ימצא. לקמיה מפרש לה: **ואין לי אלא בבתים.** כלומר ואם נאמר זה ולא נאמר ולא יראה לך שאור הייתי אומר אין לי שאסור לשהות חמץ אלא בבתים מפני שהוא מצוי אצלו תמיד דהא בהאי קרא בתים הוא דכתיב: **תלמוד לומר בכל גבולך.** בקרא דלא יראה כתיב: **ועדיין.** אע"פ שנאמר שייסה יש לי לומר בבתים עובר בכל אלו דהא לא ימצא דמשמע אפילו הטמנה לא כתב אלא בבתים ולא כתב בהו נמי לך להוציא של אחרים אבל בגבולין בורות שיחין ומערות כתב לך ולאי אומר אבל אתה רואה בהן של אחרים מנין ליתן קולו של זה בזה וחומרו של זה בזה ת"ל כו'. ולקמיה פריך מאי קאמר דמייתי לה של אחרים ושל גבוה לאיסורא ולהתירא הכא והכא: **כלפי לייא.** שתי מלות כלפי היכן נוטה דבר זה. הא איפכא מסתברא נכרי שכבשתו מסתברא דאסור טפי: **לייא.** היכן וחבירו בברכות בפרק הרואה (דף נח.) חצבי לנהרא כגבי לייא חרסים שבורים להיכן הולכין: **איפוך.** אין לי דאסור אלא בנכרי שכיבשתו דהוי דומיא דשלך נכרי שלא כיבשתו מנין תלמוד לומר לא ימצא ולא כתב לא תמצא אבל לא ימצא לגמרי משמע: **וארישא קאי.** להיתירא אין לי דמותר לראות של אחרים בדלא קביל עליה אחריות כדלקמיה אלא שלא כיבשתו נכרי שכיבשתו מנין דמותר ת"ל לא ימצא: ופרכינן לרבא **הנא מהדר אהיתירא ונסיב לה.** למילתיה קרא לאיסורא. ומשני להיתירא קא נסיב לה משום שנאמר בגבולין בשאור לך לך תרי זימני לא ירא לך שאור בכל גבולך שבעת ימים בפרשת ראה [דברים טז] וכתיב לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך בפרשת בא [שמות יג] ואם אינו ענין להאי לך בגבולין גבי ראייה דהא כבר אמור תניהו ענין לנא ימצא ודרוש ביה לא ימצא אלא לך אף במלוי אלא לך דאין חמץ אסור אלא אם כן שלך אבל אתה מוצא את שלו. והכא לך דחמץ לא קאשיב דשאור וחמץ מילתא לריכי כדאמר בביצה (דף ז:) דחד מחבריה לא יליף: **מחוזא.** עירו של רבא: **דבני חילא.** גייס של בית המלך ומטילין תיקון טורח[כ] מזונותיהן על העיירות: **הניחא.** הא דאמרינן דמשום אחריות אסור: **למאן דאמר לו.** רבי שמעון קאמר ליה בגבא קמא (דף עא:) קדשים שחייב באחריותן חייב: להכי

אמורים שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, אין לי אלא שמותר לך לראות חמצו של גוי, אלא בגוי שלא כבשתו ואין שרוי עמך בחצר שאין בך יכולת למנעו, גוי שכבשתו ושרוי עמך בחצר מנין שאע"פ שיש בך יכולת למנעו שמותר לך לראותו. שנאמר לא יראה לך שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. ואקשינן האי תנא מהדר אהתירא כלומר ממשמע הני קראי מראין הדברים שמותר לראות חמצו של נכרי שלא כבשתו ונסיב לה קרא לא ימצא בבתיכם דמשמע לאיסורא, ופרקינן הייתה אומר אסור שנאמר לא ימצא מכל מקום, קמ"ל לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור, לך שאר, אבל אתה רואה של אחרים...]. והני מילי דלא קביל עליה ישראל אחריות, אבל קביל עליה אחריות אסור, כדרבא דאמר לבני מחוזא בערו חמירא דבני חילא, פירוש הגרים בני החיילות היו מפקידין את החמץ שלהם בבתי ישראל והיו נותנין להם קמח ואומרין להם עשו לנו לחם. ואפילו אם אבד אותו הלחם באונס אין משגיחין אלא מענישין אותם. נמצא אותו הלחם כל זמן שהוא אצלם כאלו שלהם הוא, ואע"ג דאמרינן דבר הגורם לממון [כממון] הוא, כלומר לכשיאבד הוא צריך לשלם, ונמצאו כאילו ממונו אבד. אבל כל זמן שהוא מצוי ממון הגוי הוא, קמ"ל דבין כך ובין כך אסור.

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ח מהלכות ממרים ומלה הלכה ב ופ"ד הלכה ח ב סמג לאוין עט:

כז ב ג ד מיי' פ"ד שם הלכה ב ג ד סמג שם טוש"ע או"ח סי' תמ סעיף ח:

תורה אור השלם

1. שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל מַחְמֶצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל בַּגֵּר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ: שמות יב יט

2. מַצּוֹת יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ:

שמות יג ז

רבינו חננאל

אמר רבא ש"מ מדר"ע תלת, ש"מ אין ביעור חמץ אלא שרפה, דאי ס"ד בלא שרפה ישביתהו אפילו ביו"ט שלא בשרפה. ושמעינן מינה הבערה לחלק יצתה, דאי ס"ד כמ"ד ללאו יצאת תיתי עשה דהשבתת חמץ לידחי לאו דהבערה. וש"מ לא אמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. ת"ר שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם מה ת"ל והלא כבר נאמר לא יראה לך שאור בכל גבולך שבעת ימים וכו', עד מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה, ת"ל שאור שאור לגזרה שוה, נאמר שאור בבתיכם שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, ונאמר לא יראה לך שאור בכל גבולך. מה שאור האמור בבתים כיון שהוא מצוי בביתו עובר בבל יראה ובבל ימצא ובבל יטמין ובבל יקבל פקדונות מן הגוים. שאלו כולן נכנסין בכלל דבר המצוי בביתו שאין אדם רואה בביתו אלא דבר המצוי בביתו וכן כלם, אף שאור האמור בגבולין כן, ומה שאור האמור בגבולין כתיב ביה לא יראה לך, שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, אף שאור האמור בבתים של אחרים ושל גבוה מותר. אמר מר יכול יטמין ויקבל פקדונות מן הגוים ת"ל לא ימצא אין לי אלא גוי שלא כבשתו ואין שרוי עמך בחצר הוא שלא ימצא אצלך לא טמון ולא פקדון, גוי שכבשתו ושרוי עמך בחצר מנין ת"ל לא ימצא, ואקשינן כלפי אליא. כלומר דברים מהופכין הן כמו שהאליה היפוך מן הראש כי המהלך כסדר הולך ראשו לפנים וזנבו לאחריו. והמהופך הולך זנבו לפנים והראש אחריו, כך גם זה, כלומר אם אסרה לך התורה לקבל פקדון בגוי שלא כבשתו על אחת כמה וכמה בגוי שכבשתו שהוא כמו שלך שודאי אסור. אמר אביי איפוך. כלומר גוי שכבשתו ושרוי עמך בחצר כמו שלך הוא חשוב ואסור, אלא מנין שאף גוי שלא כבשתו ואינו שרוי עמך בחצר שהוא אסור ת"ל לא ימצא כלל. רבא אמר לעולם לא תיפוך וארישא קאי. כלומר בתחלת הענין הדברים

מסורת הש"ס

ו) [לקמן יב: כא.: מ: תמורה לד.], ז) [שבת ע. וש"נ], ח) [נ"י ומהר"ם ע"ש], ד) [לקמן כג. כט.], ט) [בעיבור ערך כלפי גרס אליה פי' דברים מהופכין כמו שהאליה הפוך מן הראש כו'], י) [עי' תוס' שבועות מד. סד"ה שומר], ו) [לקמן כט: וש"נ], ח) [שמות כז, ט] בס"ל: בגבולך, י) נ"ל כדי [או: בכליס], כ) בס"ל: ומטילין טורח מיקון,

---

גליון הש"ם

גמ' משום שנאמר לך לך תרי זימני. עי' בריטב"א קדושין כא ד"ה ביוכל: תוס' ד"ה לחלק וכו' לא היה אסור ביו"ט. עיין ביאה דף כ"ג ע"ל תוס' ד"ה על גבי מרס:

מוסף רש"י

הבערה לחלק יצאת. מן הכלל נלמד על הכלל כולו יצא, שלא תאמר שאפילו לכל המלאכות בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת, לכך יצאת זו לחקיש אליה את כל הכלל ומומר לך מה זו מיוחדת שהיא אב מלאכה וחייבין עליה בפני עצמה שהרי חזיר עליה לאו בפני עצמה, אף כל שהוא אב מלאכה חייבין עליה בפני עצמה (סנהדרין לה:) אם עשאן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת, דכל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא (שם סב.) אי: שלא תאמר אינו חייב קקילה עד שיחלל שבת בכל מלאכות, לכן יצאת הבערה מן הכלל לחלק, מה הבערה מיוחדת שהיא אב מלאכה וחייב עליה כרת וסקילה בפני עצמה, אף כל שהוא אב מלאכה וגו' (יבמות ו:).

מוסף תוספות

א. ולישנא דייק ולא דינא. מי' הר"ן. ב. דדינא נמי קא דייק. שם. ג. וביו"ט כתיב לא תעשה כל מלאכה. תוס' ר"פ. ד. דמ"ד התורה שלא לצורך לא אמר שלא לצורך כלל אלא שלא לצורך אוכל נפש קאמר. מי' רבינו דוד. ה. כיון שהיא מצוה צורך יו"ט קרינן ביה. תוס' מו"ק יד. ועיין ריטב"א. ו. וה"ה נמי לשל אחרים. מהר"ם מלאוה. ז. ולמה לו למשדייה אלא ימצא. מי' הר"ן. ח. דלך לא משמע שום היתר גבי מצוי אלא משמע כשהוא מצוי חשוב שלך, ואם משום לך וגו'. תוס' ר"פ. ט. כיון שהוא פי' דלא ימצא לך משמע עכו"ם שכיבשתו. תוס' שאנץ. י. אבל ודאי אי לא גלי לן הכא שהם שוים הוה מצרכינן בעלמא, נמי תרי קראי. תוס' ר"פ.

רבינו חננאל (המשך)

לך תרי זימני. דאפילו גוי שכבשתו שרי, דקרינא ביה שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. ולך לך תרי זימני. לא יראה לך חמץ שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים, זה בגוי דלא כיבשתו. ולא יראה לך

להכי איצטריך לא ימצא. משום דבעלמא לאו כממון דמי איצטריך קרא למימר דגבי חמץ מיהא מתסר: **הואיל וי איפיה הדר.** הוא גופיה למריה בעייה וזה עדיין לא נאבד וכי אמרה ר' שמעון לההוא היכא דאינו בעין כגון גבי גוזל קדשים שהיו הבעלים חייבין באחריותן אמר רבי שמעון אף על פי שאין כפל להקדש דכתיב לרעהו[1] ולא להקדש הכא חייב דכיון דזה חייב באחריותן רעהו קרינא ביה דהא גרס לו להתחייב ממון: **ארנונא.** המלך נוטל עישור מן הבהמה ומן התבואה: **חייבת בבכורה.** דקיימא לן[2] כל שיד נכרי באמצע פטורה מן הבכורה שנאמר (במדבר ג) לי כל בכור בישראל אבל לא באחרים ועדר זה שעשורו של מלך בתורו חייבת בבכורה לתת לכהן הבכורות שלהם או לא: **דמאי מסלק ליה.** לנכרי בתעות: **לא מיבעיי לן.** כיון דאתתי לא זכה נכרי בהן ודינו אינו קבוע בהן יותר ממעות איכא למימר לא יתן לו בהמות אלא מעות: **ואע"ג דמאי מסלק ליה.** דכל כמה דלא סלקיה ידו שייכא בבהמות: **עיסת ארנונא חייבת.** ואע"ג דעיסת נכרי פטורה ואוכל ישראל בלא חלה דהא עריסותיכם כתיב[3] זו חייבת דלית לה קלא והרוחה אומר שלו היא ואוכלה בלא חלה אבל בבהמה אית לה קלא והדתניא חייבת בעיסה הוא דתניא: **אין זקוק לנכר.** לא הזקיקוהו להוציא את הנכרי מן הבית כדאמרן [ה:] אבל אתה רואה של אחרים: **הפקידו אצלו.** וקביל עליה אחריות כדמפרש ואזיל זקוק לנכר: **יחד לו בית.** כלומר לא קיבלו עליו אלא אמר ליה הרי הבית לפניך הגח באחת מן הזויות אין זקוק לנכר: **מאי קאמר. היכי ליף מלא ימלא: לעולם אסיפא.** ולא ימלא משמע המצוי בידך לכל חפצך היינו דקביל עליה אחריות דהוי כדידיה: **אף במקום שאמרו להשכיר.** בפ"ק דע"ז [כ:] תנן אין משכירין בתים לנכרים בארץ ישראל אבל בסוריא משכירין וכל שכן בחוצה לארץ ואף במקום שהתירו להשכיר לא לבית דירה התירו אלא להעמיד בו בהמות ועצים ולא שידור הוא בה: **שאין מצוי בידך.** שהרי אותה זוית מסורה לנכרי: **כופה עליו את הכלי.** דהא לא חזי לטלטולי ואפוקי ומיהו בגל ירתה לא עבר דהא בטליה בליביה מאתמול כדאמרינן לקמן [ע"ב] הבודק צריך שיבטל בלבו אלא משום שלא ישכח ויאכלנו צריך כפיית כלי: **מיבדל בדילי מיניה.** אפילו בחול למוד הוא לפרוש ממנו: **חמצו של נכרי.** המופקד אצלו ולא קיבל עליו אחריות דמותר לשהותו: **עושה לו מחיצה.** בארבעה עשר משום היכר שלא ישכח ויאכלנו ולא סגי ליה בכפיית כלי כל שבעה שהכלי ניטל לצורך ומיהו ההוא דלעיל לא אפשר ליה במחיצה ומשום חד יומא סגי ליה בכפיית כלי ובלילה יבערנו: **המפרש.** מן היבשה ליס: **בשיירא.** למקוס רחוק: **קודם שלשים יום.** לפסח ולקמן מפרש כנגד ששואלין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ומאז חל עליו להיזהר בערכי הפסח: **דעתו לחזור.** בימי הפסח: **אפילו מראש השנה נמי.** דכי הדר ביה בימי הפסח עבר עליה וההיא שעתא לא ברשותיה הוא דליבטליה שהרי איסור הנאה הוא ואינו שלו וכשראהו עובר עליה: **אולר.** שהכניס שם תבואה ותחתיה חמץ ואמרינן לקמן[9] חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער: **תוך שלשים זקוק לנבר.** דלכתחלה לא זהו ביעורו: **קודם שלשים.** לא חלה חובת ביעור עליו וכי מטי ההיא שעתא לא מחוייב כדאמרן דהא נפלה עליו מפולת:

שהרי

התם דמצי מסלק ליה. הק' ר"י דבפ' איזהו נשך (ב"מ דף ע: ושם) אמר דהמקבל שלא בדשן מן הנכרי הוולדות פטורים מן הבכורה אף על גב דמצי מסלק ליה לנכרי בזוזי כדאמר התם כיון דאלו בעי נכרי זוזי ולא משכח שקול בהמה ותי' ר"י דשאני התם שמתחלה היתה הבהמה של נכרי וכיון דאי בעי זוזי ולא משכח שקיל בהמה לא נפקא מרשותיה[8] אבל כשהבהמה של ישראל ומצי מסלק ליה לנכרי בזוזי לא נכנסה לרשותו[9]:

בהמת ארנונא פטורה מן הבכורה אע"ג דמצי מסלק ליה. והא דתניא חייבת פ"ה דגבי עיסה תניא וק' לרשב"ל דהא גבי בהמה תניא בהדיא בתוספתא[1] דחייבת בבכורה וכן גבי עיסה תניא[2] עיסת ארנונא חייבת בחלה אע"ג דלא מצי מסלק ליה ואית ספרים דגרסי בהמת ארנונא פטורה והוא דלא מצי מסלק ליה ולפי זה מתיישבות שתי הברייתות[3]: **יחד לו בית.** פ"ה דלא קיבל עליו אחריות אלא אמר ליה הרי הבית לפניך וק' לר"י מאי איריא יחד אפילו לא יחד נמי[4] והכי נמי מסיק בסמוך למימר דשכירות קניא[5] ופר"ת דאפילו באחריות מייבי ומשום הכי מפיק מלא ימלא דלא חשיב מצוי כיון שיחד לו בית[6] ורב פפא אית ליה מסברא כיון שיחד לו בית הוי כאלו קיבל עליו אחריות על חמצו של נכרי בביתו של נכרי[7]: **כופה עליו כלי.** אע"ג דאיכא למ"ד בפ' כירה (שבת מג.) אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל איכא לאוקמי בגריך למקומו[8] אי נמי הכא שרי משום דילמא אתי למיכליה[9]: שגאמר

היינו דאיצטריך לא ימצא אלא למאן דאמר כממון דמי לא ימצא למה לי איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וכי איתיה הדר בעיניה לאו ברשותיה קאי קמשמע לן בעו מיניה מרבא בהמת ארנונא חייבת בבכורה או אין חייבת בבכורה כל היכא דמצי מסלק ליה בזוזי לא קא מיבעיא לן דחייב כי קא מיבעיא לן היכא דלא מצי מסלק ליה בזוזי מאי אמר להו פטורה והתניא חייבת התם דמצי מסלק ליה איכא דאמרי אמר רבא בהמת ארנונא פטורה מן הבכורה ואע"ג דמצי מסלק ליה עיסת ארנונא חייבת בחלה ואע"ג דלא מצי מסלק ליה מאי טעמא בהמה אית לה קלא עיסה לית לה קלא: תנו רבנן[1] נכרי שנכנס לחצירו של ישראל ובציקן בידו אין זקוק לבער הפקידו אצלו זקוק לבער יחד לו בית אין זקוק לבער שנא' לא ימצא מאי קאמר אמר רב פפא אריש קאי והכי קאמר הפקידו אצלו זקוק לבער שנאמר לא ימצא רב אשי אמר לעולם אסיפא קאי והכי קאמר יחד לו בית אין זקוק לבער שנאמר לא ימצא בבתיכם והא לאו דידיה הוא דנכרי כי קא מעייל לביתא דנפשיה קא מעייל למימרא דשכירות קניא[2] והתנן[3] אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני[4] שמכניסין לתוכו ע"ג ואי סלקא דעתך דשכירות קניא כי קא מעייל לביתיה דנפשיה קא מעייל שאני הכא דאפקיה רחמנא בלשון לא ימצא מי שמצוי בידך יצא זה שאינו מצוי בידך אמר רב יהודה אמר רב [5]המוצא חמץ בביתו ביום טוב [6]כופה עליו את הכלי אמר רבא אם של הקדש הוא אינו צריך מאי טעמא מיבדל בדילי מיניה ואמר רב יהודה אמר רב [7]חמצו של נכרי עושה לו מחיצה עשרה טפחים משום היכר ואם של הקדש הוא אינו צריך מאי טעמא מיבדל בדילי אינשי מיניה ואמר רב יהודה אמר רב [8]המפרש והיוצא בשיירא קודם שלשים יום אין זקוק לבער תוך שלשים יום זקוק לבער אמר אביי הא דאמרת תוך שלשים יום זקוק לבער לא אמרן אלא שדעתו לחזור אבל אין דעתו לחזור אין זקוק לבער אמר ליה רבא ואי דעתו לחזור אפילו מראש השנה נמי אלא אמר רבא [9]הא דאמרת קודם שלשים יום אין זקוק לבער לא אמרן אלא שאין דעתו לחזור אבל דעתו לחזור אפילו מראש השנה זקוק לבער ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא [1]העושה ביתו אוצר קודם שלשים יום אין זקוק לבער תוך שלשים יום זקוק לבער וקודם שלשים נמי לא אמרן אלא שאין דעתו לפנותו אבל דעתו לפנותו אפילו קודם שלשים יום נמי זקוק לבער הני שלשים יום מאי עבידתייהו [2]כדתניא [3]שואלין ודורשין בהלכות הפסח שלשים יום ר' שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות מאי טעמא דתנא קמא שהרי

נכרי. המופקד אצלו ולא קיבל עליו אחריות דמותר לשהותו: **עושה לו מחיצה.** בארבעה עשר משום היכר שלא ישכח ויאכלנו ולא סגי ליה בכפיית כלי כל שבעה שהכלי ניטל לצורך ומיהו ההוא דלעיל לא אפשר ליה במחיצה ומשום חד יומא סגי ליה בכפיית כלי ובלילה יבערנו: **המפרש.** מן היבשה ליס: **בשיירא.** למקוס רחוק: **קודם שלשים יום.** לפסח ולקמן מפרש כנגד ששואלין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ומאז חל עליו להיזהר בערכי הפסח: **דעתו לחזור.** בימי הפסח: **אפילו מראש השנה נמי.** דכי הדר ביה בימי הפסח עבר עליה וההיא שעתא לא ברשותיה הוא דליבטליה שהרי איסור הנאה הוא ואינו שלו וכשראהו עובר עליה: **אולר.** שהכניס שם תבואה ותחתיה חמץ ואמרינן לקמן[9] חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער: **תוך שלשים זקוק לנבר.** דלכתחלה לא זהו ביעורו: **קודם שלשים.** לא חלה חובת ביעור עליו וכי מטי ההיא שעתא לא מחוייב כדאמרן דהא נפלה עליו מפולת:

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ב ה"ו], ב) ע"ז כא. [וטו.], ג) [ל"ל שמכנים], ד) [עי' תוספות כתובות ז. ד"ה ממון], ה) [תוספתא פ"א ה"ד], ו) מגילה כט: סנהדרין יב: ע"ז ה: [כ"ה ז. בכורות נח. תוספתא מגילה פ"ג ה"ב], ז) [שמות כב], ח) [בכורות ב.], ט) [במדבר טו], י) [לף ח.], כ) [בכורות פ"ב ה"ב], ל) תוספתא דחלה פ"א ה"ג, מ) [ועי' תוס' ב"מ פא: ד"ה והא],

גליון הש"ם

גמ' בהמת ארנונא. עיין מדרש קפ ע"ב בר"ן ד"ה והלך זו ארנונא: **תוס' ד"ה התם שמתחלה היתה הבהמה.** עי' ב"ב נ ע"א תוד"ה קסבר:

מוסף רש"י

לא לבית דירה אמרו. שיהוי בה העובד כוכבים, אלא לבית העליה לבית האולרות (ע"ז סו.) לאשתמושי בהו בליני ותבנא (שם בא.).

מוסף תוספות

א. ומ"ה פטורה מן הבכורה. תוס' ר"פ. ב. ומ"ה חייבת. שם. ג. והא דקתני חייבת היינו הכיא דמצי מסלק ליה. תוס' ר"פ. ד. דהא אמרי' לעיל שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים. שם. ה. [ואין] לא קיבל עליו אחריות אפי' לא קנה הנכרי המקום, שרי. רא"ש פ' ו'. ו. ולרב אשי פשטינן הכי מקרא. מי' הר"ן. וקס"ד מעיקרא דשכירות קניא והו"ל ביתו של גוי לגמרי ובתר הכי אמרינן שאע"פ שאין השכירות קונה, מכיון שאינו מצוי בידו של ישראל אינו עובר עליו. מי' רבינו יונה. ז. דדוקא כשהחמץ שלו אז הוא עובר משום בל ימצא אע"ג שאינו בביתו. תוס' ר"פ. ח. דכיון שניטל לצורך מקומו אינו מחויב להניחו מיד אלא מוליכו עד מקום החמץ וכופה עליו. מי' הר"ן. ט. דשרינן טלטול דרבנן כדי שלא יבוא לידי איסור תורה. ריטב"א.

רבינו חננאל

בהמת ארנונא. פירוש בהמה שיש בה שותפות לגוי פטורה מן הבכורה, דבהדיא קימא לן כל יד גוי באמצע פטורה מן הבכורה, ואע"ג דמצי מסלק ליה לגוי בדמי. מאי טעמא בהמה אית לה קלא, כלומר דהאי בהמה דגוי היא ולא אתו למימר דישראל היא וקא אכיל בוכרי, אבל עיסת ארנונא אע"ג דלא מצי מסלק ליה

כח א מיי' פ"ד מהל' בכורות הלכה ג סמג עשין מג טוש"ע יו"ד סי' שכ סעיף ה:

כט ב מיי' פ"ד מהל' ממן ומעלה הלכה ב טוש"ע חו"מ סימן תמ סעיף ג:

לא ה מיי' פ"י מהלכות ע"ז ה' ד סמג לאוין מח טוש"ע יו"ד סי' קנג סעיף י:

לב ו מיי' פ"ג מהלכות ממן ומעלה הלכה ח סמג לאוין עט טוש"ע חו"מ סי' תמו סעיף ג:

לג ז מיי' פ"ד שם הל' ג סמג שם טוש"ע מ"מ סי' תמ סעיף ב:

לד ח ט י מיי' פ"ג שם הלכה יט סמג שם טוש"ע חו"מ סימן תלו סעיף ג ב:

לה כ טור ש"ע מ"מ סי' תכט סעיף ג:

(המשך)

לגוי מינה חייבת בחלה. דהא לית לה קלא. ת"ר גוי שנכנס לחצרו של ישראל ובצק בידו אין זקוק ישראל להוציאו מידו של גוי ולבערו. הפקידו אצלו חייב לבער, אלא אם כן ייחד לו בית שאין זקוק לבער, דהא יחד לו בית ולאו ברשותיה דישראל קאי. למימרא דשכירות קניא, והתנן בע"ז סוף פ"ק אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה אמרו מפני שמכנים לתוכו ע"ז וכתיב לא תביא תועבה אל ביתך, ואי ס"ד דשכירות קניא לאו ביתך הוא. ושנינן לעולם שכירות לא קניא. ושאני הכא דכתיב לא ימצא, כל חמץ שמצוי בידך אסרה תורה והאי כיון דיחד לו בית יצא מידו זה החמץ ואינו מצוי בידו. אמר רב המוצא חמץ ביו"ט שאינו יכול לבערו כופה עליו את הכלי דחיישינן שמא יאכלוהו בניו ואם של הקדש אינו צריך. מאי טעמא מיבדל בדילי אינשי מיניה מקמי הכי ולא אתו למיכליה דחמיר עלייהו איסוריה. וחמץ של גוי צריך מחיצה עשרה טפחים כדי שיצא מרשות ישראל לגמרי. וכן המפרש בים או היוצא בשיירא תוך שלשים יום זקוק לבער ואחרי כן יפרש. קודם שלשים יום אין זקוק לבער, בד"א בשאין דעתו לחזור קודם הפסח. אבל כשדעתו לחזור אפילו מתחלת השנה חייב לבער. וכן דין העושה את ביתו אוצר תוך שלשים יום זקוק לבער, קודם שלשים יום אין זקוק לבער. במה דברים אמורים בשאין דעתו לפנותו קודם הפסח, אבל אם דעתו לפנותו חייב לבער. **והני שלשים יום מאי עבידתייהו** דתניא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום,

לו א מיי' פ"ג מהלכות ממן ומלה הלכה ז סמג עשין לט טוש"ע או"ח סי' תלד סעיף ב:

לז ב מיי' פ"ל מהלכות מעשר הלכה יב:

לח ג מיי' פ"ג מהלכות ממן ומלה הלכה ז ח סמג עשין לט טוש"ע או"ח סימן תלד סעיף ב:

תורה אור השלם

1. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:
במדבר ט ב

2. וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא:
במדבר ט ו

3. הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה:
שמות יב ב

4. דַּבְּרוּ אֶל כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בָּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת:
שמות יב ג

5. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר:
במדבר ט א

6. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בָּאֹהֶל מוֹעֵד בָּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִית בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:
במדבר א א

רבינו חננאל

שנאמר ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח. הנה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני. רשב"ג אמר שתי שבתות, שנאמר וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית בצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, וגמר במדבר במדבר גזרה שוה שנאמר וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני וגו'. מה במדבר הזה אחד בחדש הזה אף במדבר האמור בענין פסח אחד בחדש הזה. קאי באחד לחדש ומזהיר על הפסח, הנה שתי שבתות. ואקשינן מעשה דניסן הוה ליה למכתב ברישא, למה פתח תחלת הספר בחדש השני ולאחר כמה ענינים הזכיר מעשה דניסן. ואמר משמיה דרב אין מוקדם ומאוחר בתורה, והני מילי בתרי עניני, כגון האי במדבר סיני באחד לחדש השני הכתוב בתחלת הספר שהוא ענין שאו את ראש כל עדת בני ישראל, וזה במדבר סיני בשנה השנית שהוא בחדש הראשון הכתוב אחרי כמה פרשיות, והוא ענין הפסח, כי האי גונא א' אין מוקדם ומאוחר בתורה, אלא אע"פ שנכתב זה אחר זה, באמירה ובצוואה ענין הפסח שהוא בחדש הראשון הוא נאמר תחלה ואחריו נאמר ענין הפקודים, אבל בחד ענינא מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר מאוחר. דאי לא תימא הכי המדות שהתורה נדרשת בהן באות להתחלף, כי מה שאתה דן אותו בכלל ופרט כגון אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה כלל כל הבהמה, מן הבקר ומן הצאן פרט, אין בכלל אלא מה שבפרט, בקר וצאן אין מידי אחרינא לא, ואם תאמר אין מוקדם ומאוחר, שמא מן הבקר ומן הצאן תקריבו הקדימו בצואה ואחר כן נאמר מן הבהמה שנמצא פרט וכלל, וקיימא לן פרט וכלל נעשה הכלל מוסף על הפרט ואתרבו להו כל מילי, לפיכך אמרנו לעולם בחד ענינא המוקדם מוקדם והמאוחר מאוחר. ואקשינן אי הכי דחיישינן כל כי האי גונא אפילו בתרי עניני נמי משכחת לה דדין כלל ופרט מתהפך לפרט וכלל כאשר כבר אמרנו בחד ענינא, הניחא לרבי דאמר כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דין אותו בכלל ופרט, כגון כויה תחת כויה כלל אפילו כויה שאין בה חבורה, בא חבורה תחת חבורה ופרט שהכויה יש בה חבורה, והם כלל ופרט המרוחקין זה מזה, כי פצע תחת פצע הפסיק ביניהם, ונמצאו רחוקים זה מזה, ואמרינן כי האי גונא אין דנין אותו בכלל ופרט, וכל שכן אם רחוקין בשני מקראות ומקרא אחד מפסיק ביניהן, אלא לבן עזאי דאמר אפילו כי

שנאמר ויהי אנשים. והא דאמר בהניזקין (גיטין ד' פ. ושם) שמונה פרשיות נאמרו ביום שהוקם המשכן והיינו בראש חדש ניסן פרשת טמאים לא כפ"ה דפי' פרשת טמאים ויהי אנשים דזו הפרשה נאמרה בערב הפסח כדמשמע הכא [א] אלא פרשת טמאים טומאת תרומה וקדשים:

ומזהיר על פסח שני. אע"ג שעל ידי שאילתו הוזקק לומר להן מ"מ [ב] לא היה צריך להאריך [ג] אלא אל תעשו פסח ותו לא:

ממאי דבריש ירחא קאי. תימה דנשנת בפ"ר עקיבא (דף פו: ושם) קאמר [ד] (רבה) דכ"ע בר"מ אתו למדבר סיני כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני וכתיב התם החדש הזה וגו' מה להלן ר"מ אף כאן ראש חדש אומר אומר פשיטא דהחדש הזה נאמר לו בר"מ והיינו משום דאמר בהקומץ רבה (מנחות כט.) שנתקשה משה רבינו בראיית הלבנה עד שאמר לו הקב"ה זה ראה וקדש ותי' ר"ת אע"ג שאמר הקב"ה למשה ברישא ירחא דילמא משה לא אמר להם לישראל אלא בג' או בד' בירחא [ד] ומסיק דליף מדבר ממדבר דבהיא דבאחד לחדש השני אמירת הקב"ה ואמירת משה הוי ברישא ירחא דכתיב [ה] באחד לחדש השני ויתילדו וגו' [ה] ור"י מפרש אע"ג דהחדש הזה הוה ברישא ירחא מיהו דילמא הא דקאמר דברו אל כל עדת ישראל לא הוה ברישא ירחא [ו] ואם תאמר אמאי לא יליף התם מדבר מבמדבר כי הכא ו"ל דמדבר מבמדבר לא ילפינן [ז]:

אבל בחד עניינא מאי דמוקדם מוקדם. היינו דוקא היכא דליכא דרשה וטעם דהא תנן בפ' נגמר הדין (סנהדרין מה. ושם) דדחיית הנסקל קודם לסקילתו אע"ג דסקילה כתיב בריש דכתיב כי סקל יסקל או ירה יירה [ח] היינו משום דכתיב במקום אחר סקילה בגמר מיתה דכתיב וסקלתם באבנים ומתו [ט]:

אבל בתרי עניני אין דנין. והא דפריך בסוף הפרה (כ"ק ד' נד: ושם) ואימא בהמתך דדברות דאשונות כלל שור וחמור פרט [י] בהמתך דדברות האחרונות חזר וכלל אע"ג דמרוחקין טובא היינו משום דעשרת הדברות חשיבי כחד עניינא דדיבור אחד נאמרו [יא]: **ודעתיה עילויה.** פירוש [יא] ולא בטל מאיליו כמו פירורין ועל פ"ה קשה מאי פריך כי משכחת ליה ניבטלה הא פי' ודעתיה עילויה שחס עליה לבטלה [יב]:

[י] **משש** שעות ולמעלה. פ"ה מתחלת שש ולא נהירא לר"ת דע"כ הא דאמר לעיל חמץ מו' שעות ולמעלה אסור היינו מסוף שש [יג] ופר"ת דמסוף שש קאמר ומייתי ראיה מחיטי קורדנייתא שהן קשין והוה חמץ נוקשה שאינו אסור נמי אלא [יד] מדרבנן [טו]:

לפי

שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על הפסח שני שנאמר [1] ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וכתיב [2] ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ור' שמעון בן גמליאל אמר לך איידי דאיירי במילי דפסחא מסיק להו לכל מילי דפסחא מאי טעמא דרשב"ג שהרי משה עומד בראש החדש ומזהיר על הפסח שנאמר [3] החדש הזה לכם ראש חדשים [4] וכתיב דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות וגו' ממאי דבריש ירחא קאי דילמא בארבעה בירחא או בחמשה בירחא קאי אלא אמר רבה בר שימי משמיה דרבינא מהכא [5] וידבר י"י אל משה במדבר סיני בשנה השנית בחדש הראשון וכתיב [1] ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו הכא נמי ממאי דבריש ירחא קאי דילמא בארבעה בירחא או בחמשה בירחא קאי אמר רב נחמן בר יצחק אתיא מדבר ממדבר כתיב הכא במדבר סיני וכתיב התם [6] וידבר י"י אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני מה להלן בראש חדש אף כאן בראש חדש וניכתוב ברישא דחדש ראשון והדר ניכתוב דחדש שני אמר רב מנשיא בר תחליפא משמיה דרב [ט] זאת אומרת אין מוקדם ומאוחר בתורה אמר רב פפא לא אמרן אלא בתרי עניני אבל בחד עניינא מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר מאוחר דאי לא תימא הכי כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט דילמא פרט וכלל הוא ותו פרט וכלל נעשה כלל מוסף על הפרט דילמא כלל ופרט הוא אי הכי אפילו בתרי עניני נמי הניחא למאן דאמר [ג] כלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותו בכלל ופרט שפיר אלא למאן דאמר דנין מאי איכא למימר אפילו למ"ד דנין הני מילי בחד עניינא אבל בתרי עניני אין דנין: אמר רב יהודה אמר רב [א] הבודק צריך שיבטל מאי טעמא אי נימא משום פירורין הא לא חשיבי וכי תימא כיון דמינטר להו אגב ביתיה חשיבי [ג] והתניא [ב] סופי תאנים ומשמר שדהו מפני ענבים סופי ענבים ומשמר שדהו מפני מקשאות ומפני מדלעות בזמן שבעל הבית מקפיד עליהן אסורין משום גזל וחייבין במעשר בזמן שאין בעל הבית מקפיד עליהן מותרין משום גזל ופטורין משום מעשר אמר רבא גזירה שמא ימצא גלוסקא יפה ודעתיה עילויה [ט] וכי משכחת ליה לבטליה [ג] דילמא משכחת ליה לבתר איסורא ולאו ברשותיה קיימא ולא מצי מבטיל דא"ר אלעזר [ז] שני דברים אינן ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאילו [ח] ברשותו ואלו הן בור ברשות הרבים וחמץ משש שעות ולמעלה [ט] וניבטליה בארבע וניבטליה בחמש כיון דלאו זמן איסורא הוא ולאו זמן ביעורא הוא דילמא פשע ולא מבטל ליה וניבטליה

שהרי משה רבינו עומד בפסח ראשון. ודורש להן בהלכות פסח השני דהיינו שלשים יום שהוא בארבעה עשר באייר: **מה להלן ראש חדש.** דכתיב ביה באחד לחדש השני: **וגילפוב בריש א' בו.** לא אשמעתין פריך אלא אסדר פרשיות קפריך מכדי פרשת פסח נאמרה תחלה שהרי בחדש הראשון נאמרה דכתיב בחדש הראשון לאמר ופרשת פקודים נאמרה באייר ומאי טעמא אקדמה להאי בראש הספר ופרשה זו בפרשת בהעלותך: **אין מוקדם ומאוחר בתורה.** לא הקפידה תורה על סדר מוקדם ומאוחר ופרשיות דנאמרו תחלה הקדימו המאוחרות לה: **בתרי עניינא.** בשתי פרשיות: **בחד עניינא.** במקראות הסדורות בפרשה אחת: **דאי לא תימא הכי.** דבסדר כתיבתן נאמרו הא דקיימא לן כל כלל ופרט אין בכלל אלא מה שהוא בפרט לפי שבא הפרט ופרט שזהו הכלל היכי סמכינן עלה דילמא פרט וכלל הוא: **נעשה כלל מוסף על הפרט.** שלא תאמר אין כאן אלא פרט או כיוצא בו נביא בדינו בבנין אב לכן הוסיף הכתוב כלל אחריו להביא כל דבר ואפילו אינו דומה לפרט: **אי הכי.** קשיא לך אפילו בתרי עניינא תיקשי לך הא דיינינן כלל ופרט כשנאמר אחד מהן בפרשה זו ואחד מהן בפרשה אחרת: **הא ניחא.** דלא קשיא לך: **למאן דאמר דלא כלל ופרט המרוחקין אין דנין בו.** ופלוגתא היא במנחות בפרק כל המנחות נאות מלה (דף נה:) ובבבא קמא בהמוכל (דף פה.): **הכודק צריך שיבטל.** בלבו סמוך לבדיקה מיד ואומר כל חמירא דאיכא בביתא הדין ליבטיל: **מאי טעמא.** הרי מבער כל הנמצא: **וכי תימא כיון דמינטר להו אגב ביתיה.** עם שאר ממונו הוא משמרן שכשהוא נועל ביתו לשומרו נמצא משמר כל מה שבתוכו הלכך חשיבי ושימור דלהו אדעתא דידיה הוא מי מחשיב ליה: **והתניא סופי תאנים.** סוף לקיטת תאנים נמצאים בתאנה תאנים שאינן מתבשלות כל צרכן עולמית: **ומשמר שדהו מפני ענבים.** ובעל הבית זה משמר שדה זו שלא יכנסו בני אדם לתוכה ואין דעתו מפני התאנים אלא מפני שיש בה ענבים שעדיין לא הגיע עת הבציר או סופי ענבים שלא יתבשלו עולמית ובעל הבית משמר שדהו זו שהן בתוכה ולא בשבילן אלא מפני מדלעות ומקשאות שבה. קשואין ודלועין שם הפרי עצמו. מקשאות ומדלעות קרי כל האילנות: **וחייבין במעשר.** אם ליקטן בעל הבית או נתנן לאחר: **ופטורין מן המעשר.** דהפקר פטור מן המעשר: **ודעתו עליה.** משובה היא בעיניו וחס עליה לשורפה ומשהה אפילו רגע אחד ונמצא עובר עליה בבל ירחה ובבל ימצא אבל משבטלה אינו עובר דלא כתב אלא תשביתו [ט]: **דלאו ברשותיה הוא.** אינו שלו: **דאמר ר' אלעזר ג' דברים אינן שלו ועשאן הכתוב כאילו הן ברשותו.** להתחייב עליהן: **בור ברשות הרבים.** הפותחו חייב בנזקין ואין הבור שלו אלא של הפקר שהרי ברשות הרבים הוא ואף על פי שכרהו אין רשות הרבים קנויה לו: **וניבטליה בארבע.** כלומר למה הוצרכתו לבטל בלילה ליתקנו רבנן לכל אדם שיבטל קודם איסורו: **פשע.** יסכח ויבא לידי פשע שעל ידי מה יזכר אבל עכשיו שעסוק בבדיקתו יזכר: **וניבטליה**

משום פרורין אע"פ שלא בטלן כמו בטלין הן דהא לא קפיד עלייהו, ואע"ג דמינטרי אגב בית אי לא חשיבי מידי, כדתניא אסיפת תאנים ומשמר שדהו מפני ענבים כו', עד בזמן שאין בעל הבית מקפיד עליהן מותרין משום גזל ופטורין מן המעשר, פירוש אסיפת תאנים שכבר אספו התאנה ונשתיירו בה שתים שלש תאנים והסיח דעתו מהן ואינו שומר אלא הענבים כו'. דברי זו הברייתא פשוטין הן. ופירש רבא למה צריך לבטל לאו משום פירורין, אלא גזירה שמא ימצא גלוסקא דדעתיה עלה. ואקשינן למה צריך לבטל אור ארבעה עשר בשעת הבדיקה, עת שימצאנה יבטלנה, ודחינן שמא ימצאנה אחר זמן איסורה, וביטולו אותו העת אינו מועיל כלום, כי אין אדם מבטל אלא דבר שלו, והחמץ בזמן איסורו יוצא מרשותו, ואינו קרוי חמצו אלא להתחייב בו בראייתו ובהיותו מצוי ברשותו בלבד, כדאמר ר' אלעזר משום ר' ישמעאל שני דברים אינן ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאלו הן ברשותו להתחייב בהן, ואלו הן בור ברשות הרבים וחמץ משש שעות ולמעלה.

גליון הש"ם

גמ' זאת אומרת אין מוקדם. עיין בכס"י בחומש בלאשית ו' ג' י"ח ג'. שמות ד' כ': **שם** וכי משכחת ליה לבטליה. עי' לקמן כא ע"א תד"ה ואי אשמעי': **שם** וניבטליה בד'. בכי"ף הגי' תחלה וגבטליה בשית ואח"כ ומיבטלי' בד' וכ':

מוסף תוספות

א. נ"ל. דא"כ היה מזהיר ששה שבתות קודם פסח שני שהרי משכן הוקם בר"ח ניסן. תוס' שאנן. ב. אי אין דורשין ושואלין בזמן הזה. מי' הכ"ן. ג. לפרש כל דין פסח. תוס' הרא"ש. ד. [ולא מצי] למילף מינה הא דאמר רשב"ג שדורשין וכו' שתי שבתות שהרי נביא עומד בר"ח ומזהיר על פסח, [ד]ממאי דנביא בריש ירחא קאי. תוס' שבת פו: ה. דבאותו [יום] עצמו מנאם. תוס' שאנן. ו. נ"ל. דאכתי הו"א דשתי דברות היו. מהר"ם מלאות. ז. [נ"ל. וי"ל דשפי ניחא ליה למילף הזה הזה ולא מדבר ממדבר. תוס' שבת סס.] ח. משמע דסקילה קודם יריה. תוס' ר"פ. ט. סמוך למיתה סקילה. תוס' הרא"ש. י. נ"ל. כתבו דזכור ושמור בדיבור אחד נאמרו. תוס' ב"ק נד: יא. [ו]ה"פ, דעתיה עליה בתוך השנה וחשיבא ולא בטלא. מהר"ם מלאות. יב. [ו]כי משכחת לה נמי לא יבטלנו לאלתר. תוס' ר"פ. יג. כדיליף לה מקרא דאך חלק, וכן הלשון בכל מקום. מי' רגיו דוד. יד. והכי מייתי ראיה כי היכי דחמץ דרבנן בשעות דאורייתא לא הוי ברשותיה ה"נ חמץ דאורייתא בשעות דרבנן. תוס' שאנן.

רבינו חננאל (המשך)

האי גונא דנין אותו בכלל [ופרט] מאי איכא למימר. ושנינן לבן עזאי נמי דאמר דנין לא אמר אלא בענין אחד, דשתיהן הכויה והחבורה ענין הכאת הגוף וצער הן, אבל בתרי עניני לא אמר. וחלוקת ר' ובן עזאי מפורשת בפ' החובל בחבירו בתחלתו. אמר רב יהודה הבודק אחר שיבער הכל צריך שיבטל בלבו מה שאינו ידוע לו עכשיו. ודייקינן מאי טעמא אי

ו) לקמן כפ: [ע"ס], ב) ב"מ כו. שקלים פ"ו מ"ב, ג) [ע' תו' נדה נו: ד"ה בגומא], ד) [בר"ן] וכרא"ש ליתא וכרי"ף מ' רב פפי משמיה דרבא אמר על בעור חמץ רב פפא משמיה דרבא אמר לבער [וכרא"ש מ' קצת בנ"ל] (לפנינו ליתא ברא"ש ממש כגי' הרי"ף בלי שום שינוי), ה) [יומא 5: וש"נ], ו) [וע"ע תוס' ב"מ כו. ד"ה בהר], ז) [וע"ע תוס' ב"מ כו. ד"ה הכא],

מוסף רש"י

המקדש משש שעות ולמעלה. על כרחך מתחלת שש משמע, דאי לאמר שש דאסור מדאוריתא, מאי אמא לאשמעינן, פשיטא דאין מקדשין בחיסורי הנאה (לקמן כא:). אפילו בחיטי קורדיניתא. קשה הן ואפילו הכי אם באו לאשש חמץ, כגון שנפלו עליהם מיס, אסור (שם). לפני סוחרי בהמה. בירושלים (ב"מ כו.). לעולם. אין בשעת הרגל אין שלא בשעת הרגל, מעשר. שרוב בשר הנאכל בירושלים מעשר, לפי שאין אדם שוחה בירושלים עד שיאכל כל מעשרותיו ונותן מעות מעשר לעניי העיר או לאוכליו יושבי העיר ורוב הוצאות מעשר נוקחין בהן בהמות לשלמים, כדגמר שם שם מעשר משלמים (שם). בהר הבית חולין. ואפילו בשעת הרגל, ואע"פ שרוב מעות שבעיר מעשר, שעולי רגלים מביאין מעות מעשרותיהן לאכלם, לא שבקינן רובא ואזלינן בתר רוב, אלא אמרינן מלפני הרגל נפלו כאן וחולין הן (שם). בירושלים. בשאר שווקים שבה, בשעת הרגל מעשר. שרוב מעות העיר מעשר, בשאר ימות השנה חולין. דרוב מעות שבעיר חולין (שם). מאי טעמא. בשעת הרגל מעשר, ולא אמרינן מלפני הרגל נפלו כדאמרן בהר הבית (שם). הואיל ושוקי ירושלים עשויין להתכבד בכל יום. ואם נפלו שם לפני הרגל כבר מצאום מכבדי השוק, אבל הר הבית אין צריך להתכבד בכל יום, שאין טיט ועפר קולט שם מתוך שהוא משופע, ועוד שאין אדם נכנס שם במנעל ובאבק שעל רגליו (שם). לבער חמץ. מה שמפנה ביתו מן החמץ קורא ביעור, כמו (דברים כו) בערתי הקדש מן הבית (סדור רש"י סי' שנו, האורה ח"א סי' פו וח"ב סי' יז).

מוסף תוספות

א. ולית ליה אלא חד מוכר ואזלינן בתר רוב. מהר"ם מלאוה. ב. [ו]הכא משמע דע"י כיבוד בלא בדיקה נמצאים. תוס' הרא"ש. ג. דווטר שיעורייהו אפי' בלא בדיקה הן מתכבדין. שם. ד. דנפיש שיעורייהו אפי' בלא בדיקה הן מתכבדין. שם. ה. רשב"ם. וכן הגירסא בכל הראשונים. ו. דהא חשיב ליה אחר ברכת המילה, וכן משמע דקאמר התם וכו' והעומדים שם אומרים כשם שנכנס לברית, אלמא משמע דלאחר מילה הוא אומר אותה. תוס' ר"פ. ז. שמא לא יעשה האחר המצוה ונמצא שמזכיר שם שמים לבטלה. שם.

וניבטליה בשית. ליתקנו רבנן לכל אדם ליבטל בלבו בתחלת שש דהשתא לא פשע דאיכא זכרון טובא שהרי עסוק בשריפתו: **ליון דאיסורא דרבנן.** דמשעברו חמש אסור בחמץ לדברי הכל כדאורייתא דמי ואינו שלו ולא מצי מבטל ליה בלבו וכיון דאסי עליה ומשהי ליה פורתא עבר עליה: **המקדש.** אשה: **משש שעות ולמעלה.** מתחלת שש דאיסורא דרבנן הוא: **אפילו בחיטי קורדיניתא.** הלומדים בהרי אררט קשין הם מאד ואפילו הכי אין חוששין לקדושין אם באו עליהם מים. ואף על גב דאתי איסור הנאת חמץ דרבנן דשש ומפקע קידושי תורה ושרי אשת איש לעלמא הא מתרלינן בכמה דוכתין[ה] כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש והפקר ב"ד הפקר והס הפקירו ממונו: **עיסה מגולגלת.** שלא החמיצה ומפני איומת כבוד רבו אין יכול לקום ולילך ולאפותה: **דקדיש ומבטל לה.** בלבו דעדיין היא ברשותו שלא נאסרה עליו: **דיקא נמי.** דעדיין לא החמיצה דקתני היה יושב בבית המדרש דמשמע מפני שאין יכול לקום ולילך משם הוא מבטלה בלבו ואי בחמץ גמור למה לי יושב בבית המדרש ואפילו אם היה פנוי מה בידו לעשות יותר השבתה בלב זהו ביעורו אלא ודאי כשיש בידו לתקן קאי ובידו לאפותה אם היה פנוי הואיל ולא החמיצה עדיין. ומשום יום טוב נקט יושב בבית המדרש ושבת מתוקמא בחמץ גמור ובארבעה עשר שחל להיות בשבת: **היון שרבאה מלה.** קס"ד אם נשתמשו בתיבה זו מלה יותר מחמץ אזלינן בתר רובא ומותרת: רוב אוכלי בשר בירושלים כל ימות השנה ממעות מעשר שני הן לפי שלא היו מספיקין לאכול כל מעות מעשר שני שלהן ברגל ונותנין אותם לבני העיר בטובת הנאה והן אוכלים אותם בקדושתן ועיקר אכילת מעות מעשר שלמים היו מביאין מהן כדקיימא לן בחגיגה (דף פב.) הלכך לוקחין מהן בהמות דכל זמן שיש לו מעות מעשר אינו מוציא מעות חולין ואע"ג דאיכא למימר שמא מיד המוכר נפלו ומעות חולין הן ספק איסורא לחומרא: **בהר הבית.** לעולם חולין ואפילו בשעת הרגל שיש מעות מעשר מרובין בירושלים ממעות חולין לא מספקינן להו במעשר דאזלינן בתר רובא דשמא ואמרינן לאו האידנא נפול אלא קודם הרגל. ובירושלים בשאר ימות השנה חולין דרוב מעות העיר חולין ובשעת הרגל מעשר כדמפרש טעמא מה טעם בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' קודם הרגל נפול כדאמרן בנמצאין בהר הבית הואיל ושווקי ירושלים עשויים להתכבד בכל יום מפני הטיט ואי נפול קודם הרגל הוו משתכחי בשעת כיבוד אבל הר הבית מתוך שהוא משופע והרוח מכבדתו מעפרו ועוד שאין אדם נכנס באבק שעל גבי רגליו ואינו עשוי להתכבד. אלמא בכל דבר העשוי להתכבד אמרינן קמאי קמאי אזדו וסתם תיבות שמשתמשין בהן אוכלין נוטלין ראשון ראשון כדי שלא יתעפשו וכל שכן דמסתמא בדקה זה אור לארבעה עשר והאי דבתרא היא ומלה היא: **מוליח עליה.** שהרי הוא זה ימים רבים וחמץ הוא: **שרבו ימי המלה.** וראוי להיות מעופש משנכנס הפסח: **אי הכי פשיטא.** אפי' ספק ליכא דמסתמא ודאי בדקה והא מלה היא: **אם רוב חולין.** נשתמשו בה חולין אלמא בתר רובא אזלינן ולא בתר בתרא: **ליבורין ליבורין.** של מעשר בזמן זו ושל חולין בזמן זו וביום א': **בגומא.** דליכא למימר זיל בתר בתרא דקמאי הא שקלינהו משום דיש לחוש שמא בגומא נטמן ולא ראוהו: **בלבער חולי עלמא לא פליגי דלהבא משמע.** ושפיר דמי דברכה קודם עשיית המצוה בעינן כדלקמן [ע"ב]: מעיקרא

וניבטליה בשית כיון דאיסורא דרבנן עילויה כדאורייתא דמיא ולאו ברשותיה קיימא ולא מצי מבטיל [ו]דאמר רב גידל אמר ר' חייא בר יוסף אמר רב [א]המקדש משש שעות ולמעלה אפילו בחיטי קורדיניתא אין חוששין לקידושין ולבתר איסורא לא מצי מבטיל ליה והא תניא היה יושב בבית המדרש ונזכר שיש חמץ בתוך ביתו מבטלו בלבו אחד שבת ואחד יום טוב בשלמא שבת משכחת לה כגון שחל ארבעה עשר להיות בשבת אלא יום טוב בתר איסורא הוא אמר רב אחא בר יעקב הכא [ב]בתלמיד יושב לפני רבו עסקינן ונזכר שיש עיסה מגולגלת בתוך ביתו ומתיירא שמא תחמיץ קדים ומבטיל ליה מיקמי דתחמיץ דיקא נמי דקתני היה יושב בתוך בית המדרש שמע מינה: אמר רבה בר רב הונא אמר רב הפת שעיפשה כיון שרבתה מצה מותרת היכי דמי אילימא דידע בה דחמץ היא כי רבתה מצה מאי הוי אלא דלא ידעינן בה אי חמץ הוא אי מצה הוא מאי אירא כי רבתה מצה אפילו כי לא רבתה מצה נמי ניזיל בתר בתרא מי לא תנן [ג]מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר בהר הבית חולין בירושלים בשעת הרגל מעשר בשאר ימות השנה חולין ואמר רב שמעיה בר זירא מאי טעמא הואיל ושוקי ירושלים עשויין להתכבד בכל יום אלמא אמרי' קמאי קמאי אזלי ליה והני אחריני נינהו [ד]הכא נמי נימא קמא קמא אזיל והאי דהאידנא הוא שאני הכא דעיפושה מוכיח עילויה אי עיפושה מוכיח עילויה כי רבתה מצה מאי הוי אמר רבה לא תימא שרבתה מצה אלא אימא [ה]שרבו ימי מצה עילויה אי הכי פשיטא לא צריכא דעיפושה מרובה מהו דתימא כיון דעיפושה מרובה איגליא מילתא דודאי חמץ מעליא הוא קא משמע לן כיון שרבו ימי מצה עילויה אמרינן כל יומא ויומא נהמא חמימא אפה ושדא עילויה ועפשא טפי ומי אזלינן בתר בתרא והא תניא ר' יוסי בר יהודה אומר [ו]תיבה שנשתמשו בה מעות חולין ומעות מעשר אם רוב חולין חולין אם רוב מעשר מעשר ואמאי ליזיל בתר בתרא אמר רב נחמן בר יצחק הכא במאי עסקינן כגון שנשתמשו בה מעות חולין ומעות מעשר ואין יודע איזה מהן בסוף רב זביד אמר כגון שנשתמשו בה ציבורין ציבורין רב פפא אמר כגון דאשתכח [ז]בגומא: אמר רב יהודה הבודק צריך שיברך מאי מברך רב פפי אמר משמיה דרבא (אומר)[ז] לבער חמץ רב פפא אמר משמיה דרבא על ביעור חמץ בלבער כולי עלמא לא פליגי דודאי להבא משמע כי

לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר. פ"ה אע"פ דאיכא למתלי במוכר כמו בלוקח מספיקא תלינן לחומרא ואין נראה לר"י דסמוך מיעוטא דחולין דשאר מעות לפלגא דמוכר וה"ל רובא להיתר ואור"י דלוקחים הוו רובא דכמה בני אדם עומדים על בהמה אחת לקנות[א]: **בהר הבית לעולם חולין.** מקשה ר"י היאך נמצאו שם הא אמר בפ' הרואה (ברכות סב:) לא יכנס בהר הבית במעות הצרורות בסדינו ואור"י דאינו אסור אלא היכא דנושאן בפרהסיא בסדינו דגנאי הוא דנראה כהולך שם לקחורה אבל בצינעא לא[ו]:

עשויין להתכבד בכל יום. קשה לר"י דמסקי' בפרק הנדה (נדה נו: ושם) גבי שרץ שנמצא במגדי אין חוקתו מתכבד אלא על ידי בדיקה[ב] ותירץ דשרץ שהוא בכעדשה[ג] אין חוקתו כל כך מתכבד כמו במעות[ד][ו]:

בלבער כ"ע לא פליגי דלהבא משמע. מכאן היה מצריך רשב"א[ה] לברך לפני המילה להכניסו דאי לאחר המילה ישקר בברכתו דלהכניסו להבא משמע ועוד שצריך לברך עובר לעשייתו ולא נראה לר"ת דבפרק ר' אליעזר דמילה (שבת דף קלז: ושם) תניא המל אומר אקב"ו על המילה אבי הבן אומר להכניסו משמע לאחר המילה מקומו[ו] אע"ג דלהכניסו משמע להבא לא קשה דלא על זאת הנעשה עכשיו מברך אלא משבח ומודה להקב"ה שצונו על המילה כשתבא לידו ותיקנוה כאן לגלות והלדיע שזו המילה נעשה לשם יולרנו ולא לשם ע"ג ולא לשם מורנא ולא לשם הר גרזים ואין צריך לברך עובר לעשייתו אלא במקום שהעושה המצוה הוא מברך אבל כשמברך אחר לא[ז] ומדע שהרי ברכת אירוסין אינו מברך אלא אחר אירוסין:

כי

מה טעם בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' קודם הרגל נפול כדאמרן בנמצאין בהר הבית הואיל ושווקי ירושלים עשויים להתכבד בכל יום מפני הטיט ואי נפול קודם הרגל הוו משתכחי בשעת כיבוד אבל הר הבית מתוך שהוא משופע והרוח מכבדתו מעפרו ועוד שאין אדם נכנס באבק שעל גבי רגליו ואינו עשוי להתכבד. אלמא בכל דבר העשוי להתכבד אמרינן קמאי קמאי אזדו וסתם תיבות שמשתמשין בהן אוכלין נוטלין ראשון ראשון כדי שלא יתעפשו וכל שכן דמסתמא בדקה זה אור לארבעה עשר והאי דבתרא היא ומלה היא: **מוליח עליה.** שהרי הוא זה ימים רבים וחמץ הוא: **שרבו ימי המלה.** וראוי להיות מעופש משנכנס הפסח: **אי הכי פשיטא.** אפי' ספק ליכא דמסתמא ודאי בדקה והא מלה היא: **אם רוב חולין.** נשתמשו בה חולין אלמא בתר רובא אזלינן ולא בתר בתרא: **ליבורין ליבורין.** של מעשר בזמן זו ושל חולין בזמן זו וביום א': **בגומא.** דליכא למימר זיל בתר בתרא דקמאי הא שקלינהו משום דיש לחוש שמא בגומא נטמן ולא ראוהו: **בלבער חולי עלמא לא פליגי דלהבא משמע.** ושפיר דמי דברכה קודם עשיית המצוה בעינן כדלקמן [ע"ב]: מעיקרא

לט א מיי' פ"ה מהל' מאכלות אסורות הלכה ז סמג עשין מח טור"מ סי' תמג טוש"ע אה"ע סי' כח סעיף כ:

מ ב מיי' פ"ג מהלכות חמץ ומצה הלכה י טוש"ע או"ח סי' תמד סעיף ח:

מא ג מיי' פ"ו מהלכות מ"ע וע"ר הלכה י:

מב ד ה טוש"ע או"ח סי' תמו סעיף ד:

מג ו מיי' פ"ו מהלכות מ"ע וע"ר הלכה יא:

רבינו חננאל

וניבטליה בשעה ששית למה בזמן הביעור כו' פשוטה היא. פירוש קורדיניאתא חטים חזקים ואין מחמיצין הייא. אפילו אלו כיון שהוכשרו במים איסור הנאה הן כחמץ גמור. ואקשינן וכי בתר איסורא לא מצי מבטל ליה, והתניא היה יושב בבית המדרש ונזכר שיש לו חמץ בבית מבטלו בלבו אחד שבת ואחד יום טוב. והנה יום טוב לא משכחת לה אלא בתר איסורא וקתני דמבטל. ושנינן (לא) בתלמיד חכם שיש לו עיסה מגולגלת בביתו ביום טוב ומתירא שמא תחמיץ שמקדים ומבטלה קודם שתחמיץ, דיקא נמי דקתני היה יושב בבית המדרש ש"מ. פת שעיפשה ולא ידע אי מצה אי חמץ היא אם רבו ימי מצה מותרת היא, פירוש אחר הפסח. ואקשינן וניזיל בתר בתרא. כלומר (כ)[ב]מעות מעשר. כיון שעכשיו כל הפת שעושין מצה היא, גם זו מצה היא. שהחמץ כבר עבר, מי לא תנן בפרק מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר, כלומר במעות מעשר שני קונין בהמה, כדכתיב ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן. ואמרינן מה טעם הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום, אלמא אמרינן אינהו אזלו והני אחריני נינהו וכו'. ואקשינן ומי אזלינן אחר האחרון, והתניא ר' יוסי אומר תיבה שנשתמש בה חולין ומעשר אם רוב חולין ואם רוב מעשר מעשר, ולא קתני אחר אחרון. ופרקינן בדלא ידעינן איזה מהן אחרון, או כגון שנשתמשו בה צבורין ציבורין. כלומר צבור מכאן וצבור מכאן ושניהן כאחד ואין אחד מהן אחרון, או נמצא בגומא דאיכא למימר לא ראה אותה. אמר רב יהודה הבודק צריך שיברך קודם שיתחיל לבדוק. מאי מברך, ואסיקנא והלכתא אקב"ו על ביעור חמץ.